

Першы День Русинів позначіла плана хвіля і заплavy

Так бы мож было коротко охарактерізувати першы День Русинів у Словакії, контретно в Пряшові 4. юна 2010, котрый приправили організатори: Русинська оброда на Словенську, ПУЛС, Театер А. Духновича, Музей русинської культури, Пряшівська універзіта в Пряшові і ФК Хемлон. Нажаль, наконець приправили організаторів вышли нанивоч, бо з нима сі заграла плана доджана хвіля і заплavy, якы постигли минулый тыждень велику часть Словенської републікы. І так ся приправлєваний богатый програм зредуковав до трєх місць: коло памятнику нашому будителєви, Александрови Духновичови, до выставных просторів СНМ – Музею русинської культури, де цілый день свята были про участників отворены двері і могли попозерати выставку русинських артефактів із одборным выкладом, і до ідалні Пряшівської універзіты в Пряшові.

З планованого кроєваного походу містом Пряшів, што мало асоціувати Дні руськой культури із зачатків 20. стороча у Пряшові, тыж зістала лем зредукована верзія – часть участників Дня Русинів під амбрелами припутувала дообіду к Памятнику А. Духновичови, де собі выслушала приговор председы Русинської оброды, **Володимира Противняка**. Пан Противняк коротко росповів о животі А. Духновича і значіню єго діятельства як про минулы, так і сучасну генерацію Русинів.

Беспорно, особность Духновича доднесь є іншпіраціов про русинських авторів, о чім свідчів задекларований вірш о Духновичови **Николаєм Коневалом** з Камюнкы. Є іншпіраціов і про сучасных русинських душпастырів, якы народнобудительский аспект поважують, подобно як колісь Духнович, за нерозділну часть свого душпастырського посланя і діятельства. Нажаль, з обективных причін міджі участниками свята был лем еден отець духовный, **о. Володимир Лапігуска** з Радвані над Лабірцєм, який одправляв молебень місто о. Франтішка Крайняка із Камюнкы, який про заплavy не міг прийти до Пряшова.

Петну атмосферу коло памятнику дотворили церковны співы **Катедрального хору св. Іоана Хрестителя з Пряшова** під веджінем **В. Грицовой**.

Наконець на знак почливости і сімболікы молоды Русины в кроях положили букету квіток к ногам будителя.

Од памятнику участницы свята перешли до недалекой високошкольської ідалні на ул. 17. новембра, де про них был пририхтований обід. Ту была тыж імпровізована забава, котру зачали члены фолклорной группы **Біловежанка** з Біловежы зо знамов співанков **Коли муровали білу Маковицу** і стишком в інтерпретації **Марії Бароляковой**.

Далшы пообідній і вечерній програм был зрушений: люде з русинських сел і міст ся понагляли домів, бо дакотры дороги уж были заплавлены а іншым то грозило. Розводнена Ториса ся стала незваным гостєм і просторів главной будовы високошкольського ареалу Пряшівської універзіты, де была напланована конференція к 15. річній кодифікації русинського языка на Словенську і 20. річній взнику Русинської оброды на Словенську. Наслідком того ціла будова високошкольського ареалу была евакуована і шыткы акції (в будові і мімо нєй) были зрушены.

Шкода, міг то быти прекрасный і незабытний першы День Русинів у Словенській републіці. Беспорно, він незабытний буде, але в негативнім значіню слова. Іроніов є, же на другый день вышло сонце і цілый день был прекрасный.

-аз-, фоткы автора

• *Участници першого Дня Русинів на Словенську 4. юна 2010 у Пряшові выразили почливость будителєви Александрови Духновичови при єго памятнику.*

Пропозіція закона о фінанцованю народностных меншын в Словенській републіці

Статя 1

1. Закон о фінанцованю народностных меншын в Словенській републіці выходить з установлєнь Уставы Словенської републікы статі 12, абзац 2, ст. 33 і ст. 34 і становлює способ фінанцованя народностных меншын у сфері жывой культуры, выдаваня періодичной і неперіодичной пресы, культурной політкы, выскуму культуры, режії, документації, гонорарів выступаючих і особных накладів.

2. Закон о фінанцованю народностных меншын ся дотыкать їх обчаньских здружінь, зареєстрованых на Міністерстві ввнтра СР, як і організації, котры розвивають прямы активіты в области захраны народностных меншын на Словенську в схвалєнім розсягу їх работы.

3. Села і ВУЦ можуть зо свого розпочту фінанцовати роботу і культурны активіты, котры суть реалізованы на теріторії їх sprawy.

4. Тым законом не суть доткнуты повинности на фінанцованя высыланя про народностны меншыны верейноправных інштитуцій, як і фінанцованя окремых ступнів школ і професіональных організації, заміряных на розвой культуры в справі ВУЦ, самосправных органіів, як і центральных інштитуцій.

5. Закон ся не дотыкать фізичных особ і правницькых особ розлічных організації, котры спорадично, подля властного рішїня реалізують акції заміряны на народностны меншыны без участы народностных меншын.

Статя 2

Штатный фонд на фінанцованя народностных меншын в СР

1. Влада СР створює Штатный фонд (уточнити назву) на фінанцованя народностных меншын в згоді з тым законом з фінанцій схвалєных в штатнім розпочті Словенської републікы в обемі мінімально на уровни попереднього рока (становити проценти з планованых прибитків штатного розпочту).

2. Фонд є правницька особа з центром у Братіславі.

Статя 3

Органы фонду

1. Органами Фонду суть:
а) рада Фонду зложена з робітників Фонду і представителів народностных меншын,
б) директор Фонду,

в) дозорна рада.

2. Подробности о організації і роботі Фонду управитє штатут, котрый схвалює влада Словенської републікы (дале лем влада).

Статя 4

Рада Фонду

1. Найвысшым органіом фонду є єго Рада.
2. Рада Фонду мать 17 членів, котрых менує і одкликує влада. Пропозіцію на членів Рады Фонду дає владі Рада влады Словенської републікы про народностны меншыны і етнічны ґрупы (дале лем Рада влады), котра є зложена з членів окремых народностных меншын і одборных організації з резорту культуры. Председом Фонду є член влады, котрого установитє влада. Підпредседа Рады є представитель Міністерства культуры Словенської републікы, котрого пропонує міністер культуры СР. Рада Фонду ся сходитє найменше раз за квартал і подля потребы.

Статя 5

Розсяг компетенцій Рады Фонду

1. До компетенції Рады Фонду належить:
а) выпрацовати концепцію фінанцованя народностных меншын,
б) рішати о фінанцованю народностных меншын на основі рекомендацій представителів народностных меншын в Раді Фонду. Підвышену старостливість у фінанцованю приділять Рада Фонду народностным меншынам, котры не мають властну державу (меншына ромска і русинська). На основі аналізу народностных меншын подля ступня потребы і обективного сучасного ставу, як і условій работы на захрану і шырїня культуры ся вытворять дві категорії, чім ся елімінує сучасный еднакый приступ к фінанцованю народностных меншын. Категорії:

Перша категорія: русинська, ромска, польска, сербска і жыдівска,

Друга категорія: болгарська, чеська, моравска, мадярська, російска, хорватська, українська.

в) давати владі пропозіції на выменованя і одкликованя директора Фонду,

г) схвалєвати порядок засідань Фонду,

д) схвалєвати цілорічне господарїня і вырочну справу

(Продовжіня на 2. стор.)

Пропозиція закону

(Продовження з 1. стор.)

о роботі, розпочет і конечну біланцію Фонду,
 е) схвалёвати план работы на наступный рік,
 е) повнити далшы задачі становлены законом.
 2. На платне голосованя треба векшыну голосів вшыткых членів.
 3. Член Рады Фонду мае право на переплачіня транспортных накладів споєных з реалізаціов свого членства подля платного закона.
 4. Схвалює жадости народностных меншына на фінанцованя планованых акцій на наслідуючий рік. Жадость обягує: ідентіфікачны даны о організації, штатут організації, замір акції, розпочет і честне выголошіня о тім, же організації маю створены учёт, не заместнавать працівників і под. Крітерії на схваліня жадости схвалює Рада Фонду. Кажда народностна меншына предкладать жадость на фінанцованя на основі выадрїня выконного выбору даной народностной меншыны в терміні до кінця октобра в кождім році.

Статья 6 Директор Фонду

1. На челї Фонду є директор, котрого менує і одкликуює влада на пропозицію Рады Фонду.
 2. Директор є штатутарным орґаном Фонду. Функчный період директора є пять років.
 3. Директор забезпечує реалізацію рішінь Рады Фонду.

Повнить тоты задачі:

а) выготовить пропозицію розпочту Фонду, ёго евентуалны зміны і доповнїня,
 б) выготовить вырочну справу о роботі і цілорічну біланцію,
 в) забезпечує веджіня евіденції жадостей о приділёваня фінанцій про народностны меншыны СР на даный рік,
 г) забезпечує проїднаня жадостей в Раді Фонду, справила до єдного місяця по схваліню штатного розпочту у владі,
 д) забезпечує контролю повнїня условій у жадателїв, котрым будуть приділены фінанції з розпочту про народностны меншыны,
 е) слїдує став фінанцій Фонду, котры суть веджены на шпеціалнім учті в Штатній касі,
 є) дає інформації о роботі Фонду, котры не підлігають охрані особных інформацій.
 4. На робочі і правны одношіня і гонорованя директора і другых робітників Фонду ся односять шпеціалны предписы (Законник работы, Закон о выконі работы у верейнім інтересі).
 5. Функція директора заникає тогды, кідь директор на ню резігнує або є одкликаны з функції, кідь ся скінчїть ёго функчный період, умре, набуде правоплатность розсудок, на основі котрого перестав быти способный на правны укуны або кідь був правоплатно одсуджений за трестный skutok, кідь наступ на трест однятя слободы му не був условно одложений.

6. Влада може одкликати дирекотра Фонду, кідь не выконує свою функцію найменше шість по собі наслідуючих місяців, кідь не повнить функцію в згоді з тым законом і кідь не дотримує правила даны законом о розпочтовых правилах верейной справы і о зміні і доповнїню дакотрых законів, котры ся дотыкають розпочтовых правил.

Статья 7 Дозорна рада Фонду

1. Дозорна рада є контрольным орґаном Фонду. Є зложена з пятёх членів, з котрых трёх волить і одкликуює Рада Фонду з кандидатів, котрых пропонує Рада влады СР про народностны меншыны і етнічны ґрупы. Председу дозорной рады Фонду менує і одкликуює міністер фінанцій СР а єдного члена менує і одкликуює міністер культуры СР. Функчный період дозорной рады є пять років.

2. Дозорна рада Фонду контролює господарїня з фінанціями Фонду подля платных законів. О выслідку контроль інформує Раду Фонду, міністрів фінанцій і культуры Словенської републики.

3. Дозорна рада Фонду має повинность проїднати цілорічну фінанчну біланцію і вырочну справу о роботі Фонду за кождый рік.

Статья 8 Контролна работа Фонду

1. Председа Рады Фонду кождорічно предкладать вырочну справу о роботі Фонду владі і Народній раді Словенської републики.

2. Рада влады СР про народностны меншыны і етнічны ґрупы дозерать на роботу Рады Фонду з погляду реалізації інтересів народностных меншын, выменованых тым законом.

Статья 9 Творїня фінанцій Фонду

Жрідлами Фонду суть:

а) фінанції зо штатного розпочту найменше у вышці ..... міліонів (уточнити вышку, респ. проценто з плановыных прибытків штатного розпочту в данім році), і тотя сума ся буде кождорічно підвишовати подля міры інфляції,

б) дары од домашніх і заґранічных фізічных або правницьких особ і з фонду Европской унії,

в) уроки з фінанцій фонду,

г) догоднуты санкції за неправом поужываня або затримованя фінанцій Фонду,

д) далшы фінанції, кідь так становить шпеціалный закон.

Статья 10

Приділёваня фінанцій Фонду і способ їх реалізації

Фінанції Фонду ся приділяють на захрану і розвиток культуры народностных меншын подля того закона і на роботу Фонду у вышці становленій штатным розпочтом і далшыма можностями фінанцованя подля параґрафу 9 того закона. Главным крітеріом на приділіня фінанцій окремым народностным меншынам суть: кількость сел з жытелями, котры належать ку конкретній народностній меншыні, выслідкы посліднёго списованя жытельства, кількость приголошєных жытелїв к материньскому языку. Далшым крітеріом є соціалный і господарський статус сел в окремых реґіонах, в котрых жыють жытелї конкретной народностной меншыны.

(Продовження на 3. стор.)

ДЕНЬ РУСИНІВ У ПРЯШОВІ 4. ЮНА 2010

• Приговор о значіню особности А. Духновіча про далшы генерации Русинів прочітав председа Русиньской оброды на Словенську, В. Противняк.

• Молебень при Памятнику А. Духновічови отправляє о. В. Лапігуска з Радвані над Лабірцём.

• Петну атмосферу при Памятнику А. Духновічови створив Катедральный хор св. І. Хрестителя в Пряшові під веджінем В. Грицововой.

• Добру наладу у високошкольській їдалні в Пряшові створили члены Біловежанкы з Біловежы.

Книжочка-Фіялочка про радість дітей

В Друкарні свідницькій была выдана того року малого формату тонка книжочка під назвов **Фіялочка** авторкы **Гелены Гіцовой-Міцовчиновой**, родачкы з Рокытова, яка жыє в Міджлабірцях.

Рецензію і упорядкованя рукопису, правда по докладнішій аналізі, зробив **Мгр. Янко Гриб**.

Книжка є красно ілюстрована умельцкыма ілюстраціями авторкы **Мгр. Александры Сиваковой**.

Книжка могла увідіти світло світа вдяка шіроці русиньскых спонзорів.

І так вылетівша перша ластівочка обягує 42 приступных дїтському чітателёви віршиків, надрукованых на 56-х сторінках. Суть адресованы нелем молодшым, але і старшым віковым категоріям школярів і студентів – докінця, ай родічам.

Окремы стишкы суть заділены до 4-х частей рока, почінаючі „школьсков осінєв“, о якій свідчіть і вірш **Уж ся зачала школа**, де ёго послідня, пята строфа говорить:

*У кабыньскых дїтей світять
В ташках книжки новы,
Бо азбуку і слово родне
Учіти ся готовы.*

А з вірша **Письмо Русинам** перша і друга з пятёх строф каже:

*Пишу письмо, не знам кому,
Та го пошлю незнамому.
А літера по літері
Выблїскує на папері.
Сині, рієны там ниточки,
На них сяють пацірочки.
Прочітати єм готова
З них русиньскы златы слова.*

Наслїдуючу часть, **Зиму**, вітять нелем ілюстрація снігуляка з дїточками, але і

послїдній стишок вірша з єднаков назвов:

*На голові місто шапки
Малёвана миска,
Зато вітор так весело
Цілий вечор пискать.*

А стишок **Колядка** ся зачінає:

*Прилетіла з неба
Радостна новина,
Ангелы співають
Дивная новина.*

В далшій части на комінї дому весну вітять виючі собі гніздо боцан. На образок радостно позерають збераючі квіточкы дїточкы. У віршику **Весна**:

*Зивать яренья чарівніця
у горі віночки,
А на луці потратила
прекрасны квіточкы.*

В части року **Літо**, на ілюстраціім образку купле ся літочко-літо, о чім говорить вірш:

*Купало ся літо
У быстрім потічку
А сочне выплітало
Злато у косічку.*

На послідній сторінці книжки надрукована біографія авторкы. В ній, окрем іншого, ся дізнаме, же першы віршы авторка мала опублікованы в колекцінім зборнику **Молоде вино** в р. 1982 а самостатну книжочку **Загадки** выдала в р. 1985. Тепер Гелена Гіцова-Міцовчинова ся вертат к дїтському чітателёви через русиньске материньске слово.

Мгр. Янко ГРИБ,
Репейв

Пропозиція закона

(Закінчіня з 2. стор.)

Статья 11 Приділёваня фінанцій

Фінанції ся можуть приділёвати на:

- а) фінанцованя жывой культуры народностных меншын,
- б) фінанцованя культурных активіт, режію обчаньскых здружін народностных меншын подля закона ч. 83/1990, котрых довгодобым цілём або предметом діятельства є охрана і розвиток культуры народностных меншын,
- в) на сучасну умельцку творчость,
- г) выдаваня періодічної і неперіодічної пресы,
- д) особны наклады і гонорары выступаючім,
- е) пронаїманя просторів, технікы, озвучіня, наклады на транспорт подля закона о транспортных выдавках, пропагачный материал, поштовы знамки, телефон, набываня гмотног маєтку до вышкы 30 % з цілковой вышкы схвалєных фінанцій з Фонду, озвучіня, стравне і мале освіжіня подля платных законів,
- є) культурну політику і на одборны семінарї з области охраны народностных меншын, документацию акцій, традицій, на высум народностных меншын і под.,
- ж) другы наклады треба платити зо свого властного вкладу у вышці найменше 5% з цілковой сумы схвалєных фінанцій з Фонду і сполуорганізаторів подля писомной догоды,
- з) на літні таборы молодежи, заміряны на тематику культуры народностных меншын і розвиваня їх активіт,
- и) схвалєны фінанції Фонду про народностны меншыны будуть доповнены властным вкладом і вкладом сполуорганізаторів у вышці 5% з цілкового накладу на акцію, о вышці фінанцій вирішує Рада Фонду,
- і) з фінанцій не може нікотра народностна меншына фінанцовати акції, котры засягають до прав жытелів другой народности і суть заміряны на привластнёваня культуры другой народностной меншыны і неправом засягає до компетенцій другой народностной меншыны. Непоужыты фінанції жадатель мусить вернути на учет Фонду у становленім термінї.

Статья 12

Условія приділіня і поужытя фінанцій з Фонду

1. Приділіня фінанцій народностным меншынам мать форму конкретного цілєвого поужытя подля схвалєной жадости, як і розпочту з мерькованём на захованя і розвиваня їх культуры, на захованя основных знаків їх ідентіты, главно языка, традицій і культурной дїдовизны.
2. На приділіня фінанцій з Фонду ся не односить предпис о справнім конаню.
3. Жадатель предкладать жадость, котра обягує: назву обчаньского здружіня, ідентіфікачны даны – ІЧО, адресу, уведе штатутаря, одборного ґаранта акції, цісло учту, правну форму організації і розпочет на акцію.
4. К жадости предкладать штатут зареґістрований на Міністерствї внутра СР, честне выголошіня, же не замєстнавать людей, од данёвого уряду потверджіня, же не є довжний на данях і потверджіня суду, же проти жадателёви ся не веде судный процес.
5. Фонд справила по схвалїню жадости до 30 днів спрацує зо жадателём контракт (змлуву), в котрій уведе условія поужытя фінанцій, способ выучтованя з оцінінём акції і фотодокументаций. При періодічній і неперіодічній пресї кінцём рока при біланції выужытя фінанцій ся уведе цісло выдрукованых новинок, часописів і публикацій про окресны і сільскы книжніці і про іншых.

Статья 13

Господарїня з фінанціями Фонду

1. Господарїня Фонду ся рядить розпочтом організації. Вышка фінанцій ся становлює у штатнім розпочті. Фінанції на справованя Фонду не сміють перекрочіти 3% річного розпочту. За черпаня розпочту одповідать директор Фонду.
2. Господарїня Фонду ся рядить законом о розпочтовых правилах. Фонд веде учетовництво подля закона о учетовництві.
3. Зостаток фінанцій Фонду переходить до наслїдуючого рока.

Статья 14

Заклучна часть

Сталыма порадыным орґанами влады суть Рада влады СР про народностны меншыны і етнічны ґрупы, Легіслативна рада влады СР, Господарьска рада влады СР і Рада господарьского партнерства і соціального партнерства СР.

Познамка: доробити

1. Треба увести платны законы, котры ся дотыкають цілого діятельства організації Фонду.
2. Дорішыти назву організації: Штатный фонд, Централный фонд, Уряд на фінанцованя народностных меншын на Словеньску і под.
3. Інституція, котра буде забезпечувати фінанцованя народностных меншын, мала бы робити оператівно, з малым ціслом працівників, без збыточной бірокрації. Даю пропозицію, абы робила в такім зложіню: директор, заступця (з конкретными задачами), асистентка, економічне одділіня з чотырьма робітниками, касырь і спрятовачка на 4-годиновый робочій час. Буде треба выділити просторы, можуть быти в будові Міністерства культуры СР або в Освітнім центрі на намістю СНП. Не треба сплатку самостатну будову ани авто. Може ся выужыти і бывша будова (канцеларії) Народного театру на Гвездославовім намістю або ай канцеларії в сучасній будові Міністерства жывного оточіня на намістю Людовіта Штура.

Пропозиція Закона о фінанцованю народностных меншын на Словеньску є лем підкладовым матеріалом, не є в розпорї з Уставов СР ани платными законами в Словеньскій републіці.

Народностны меншыны роблять без професіональных працівників, зато раджу тот проблем рішати так, жебы было мож прияти на 4-годиновый робочій час холем учетовника. Гонорованя організаторів окремых акцій раджу закомпоновати до того закона.

Дотеперішня Ґрантова система МК СР, як і методічны прінціпы з 18. 9. 2008 дотыкаючі ся народностных меншын тым перестают платити.

В Бардеєві, 3. 3. 2010

Зоставив і спрацовав: **Др. Іван БАНДУРІЧ**

Три споминки на о. кардінала Томаша Шпідліка, СІ, (1919 – 2010) поқы іщі не був кардіналом...

(Закінчіня з попереднёго чісла.)

Не было бы на тім ніч плане, кібы... По куртім часі ем збачів, же ня мої бразільскы сполубратя уж не звуть брат Йосафат, але ня называють „Достоевский“. Барз ня то злостило і боліло: назывкы предсі не патрять до святого василіаньского монастыря... Кідь тотримало довгоі мое василіанське мено Йосафат уж скоро заникло, зістала лем высмішна назывка „Достоевский“, побрав ем ся пішо до чеського римокатолицького Непомуцена (путь тримала при-ближно годину) навщівити свого бывшего шпірітуала о. Томаша Шпідліка і попросити го о раду...

Нашов ем го, як звичайно, у своїй ізбі, котра служыла і як кабінет. Цілый несподіваний, же ем го по такім довгім часі навщівив, усадив ня до кресла і з фіглів понукнув штамперилом – на посміліня, як про хлопів... Не знам, ці даякый алкоголь мав, но тота теоретічна понука выкликала все усміх і послужыла на уволніня напятя. Самособов, отець Шпідлік ся ня такой позад „незвычайной пону-кы“ попросив, што ня трапить. Росповів ем му свою смутну приго-ду о „Достоевскім“. Отець Шпідлік ся лем засміяв і повів: „То мате добрі, то мате щастя, Достоевский был великий чоловік!“

Опоновав ем му і знову під-креслёвав кривду, яку на мі чінять святы монахи... Сміяв ся і стояв на своїм, же сі з того не мам ніч робити. Потім мі росповів приклад із свого жывота о тім, же живот міджі молодыма студентами-

монахами не є ниякраз легкий. Кідь був він студентом у єзуїтів, тоты мали регуларно сполочну рекреацію (вшыткы были в єдній містности, співали, грали сполоч-ченскы gry...) Самособов, была там добра атмосфера, гук і крик... Было то раз тыжденно. Молодому Шпідлікови ся то не любило, але на „рекреацію“ іти мусив, бо была повинна. Вырїшив то тогды по свому: нашов трѣх подобных, як він. В часі „сполочной рекреації“ сі сіли к єдному столу і робили ся, же грають карты. По пару минутах еден зачав хавкати, повів, же є уконаний і пішов спати до своєї ізбы. То саме зробили і далшы двома – встали і одышли до тиха своїх ізб. Так были на рекреації, а заєдно там не были...

Засміяли сьме ся над тов при-годов з минулости і потім ня отець Шпідлік выпровадив...

Хоць ем не був барз спокійный з радов, предсі лем ня кус успокоїв і я ся вернув к василіанам на Авентіно. Там ем ся сам помолив в монастырській церькви і пішов ем за тым Бразілцём-братом, што ня найчастіше называв *Достоевскым* і міджі чотырѣма очіма ем му проговорив до души, ці ся не ганьбить як монах, котрый на себе взяв вічны слюбы, называ-ти ня *Достоевскым*. Він ся барз заганьбив і не знав, што мі мае одповісти...

По куртім часі пришов за мнов до моєї ізбы в монастырю і оправ-дав ся мі, же я їх – Бразілчан не порозумів. Ламанов українцінов мі гварив: „Мы вшыткы ту маме назывкы, наприклад, я ся зву *Боне*

(то было з філму *Боні а Клаїд*)... Сам ем сі тото мено не дав, дали мі го други... А далшый ся зве *Орсінѣ* (што по бразільскы значить медведик, бо ся так чеше)... Кідь сьме тя назвали *Достоевскым* (бо все пишеш, як тот вызначный російский писатель), то значить, же сьме тя прияли міджі себе... Мы то не думаеме плано... В Бразілії мае каждый даяку назывку...“

Подяковав ем ся за ёго оправда-ня, але попросив, жебы ня веце не называли *Достоевскым*, бо я не з Бразілії і мене тота назывка болить... Приобіцяв мі, же веце ня так ніхто называти не буде. Так ся і стало.

Аж по роках ем похопив, же на причіні того недорозуміня была розділна менталіта. Кідь чітаме індіанкы – все ся там пише, же кідь америцькы Індіане дакого прияли за свого, дали му мено подля дая-кой події, котру прожыв і вшыткы ей добрі знали... І мої сполубратя з Бразілії (Южна Америка) мали таку менталіту, дакотры з них мали маму домороду Індіанку, котра ся выдала за Українця... Прозраджо-вали то їх рисы – тварі з орлячим носом як у Індіанів в добродруж-ных філмах...

Кідь сі на своє „трапіня“ спе-ред двох десяток років спомяну, все собі представляю о. Шпідліка, котрый на мої скаргы не реаговав негативно і не одсудив тых студен-тів як „невыхованых Бразілчан“, але наopak, вшытко обернув на позітивне. Снажив ся привести і мене к позітивному думаню, абы ем на каждой животній сітуації находив дашто приємне, радостне

і ужыточне...

Третья споминка: рік 1993, узна-ванный професор покорно клячїть перед молодым новокнязём

В августі 1993 ем був высвяче-ный на грекокатолицького князя-еромонаха. Такой восени того самого року ем продовжовав штудовати на *Pontificio instituto orientale* в Римі, де вів лекції і професор Томаш Шпідлік. Давав лекції з выходной шпірітуаліты і выходного монашества. І наперек тому, же ёго предмети были неп-винныма в рамках моїх штудій канонічного права, все ем на них ходив, абы ем ся дашто научів і духовно ся збогатив. Поқы на други дісціпліны ходило коло 20 заграничных студентів, на предме-ты о. Томаша Шпідліка їх ходило од 60 до 100, то значить дакількораз веце. Студенты ходили на ёго лекції докінця і з других римских універзіт...

На єдній годині ем через павзу приступив к ёго катедрі і міджі дебатов ем му прозрадив, же ем був уж высвяченый за священи-ка, подаваючі му до рук примічны образикы зо своєї першой Служ-бы Божой. Сердечно ся порадовав, попозерав на годинку і попросив ня, ці бы ем з ним не пішов до дру-гой салы, де не было студентів. Самособов, був ем згодный. Кідь сьме нашли порожню містность, тот сивоволосый священник клякнув передо мнов, схылив голову і про-сив о новоєрейске балагословліня. Потім сьме ся вернули назад міджі студентів...

Отець Томаш Шпідлік, СІ, добро-сердечно вірив в Господа Бога. Быв покорный, милый, позорный, мудрый і справедливый. Кідь было треба, і розгодный, овладаючій дану сітуацію – був то святой чоловік. Вічная ёму память і бла-женный покій.

о. Йосафат Владимір ТІМКОВІЧ, ЧСВВ, Кошіці

ОПРАВА

В минулім чіслі НН на 4. стор. текст під фотку правильно мав быти: • **На фотці з 1988 року духовны сестры і отці духовны, міджі котрыма шестый спра-ва стоїть о. Томаш Шпідлік а семей справа – молоденький о. Йосафат В. Тімковіч.** Перебачте.

Русиньске село Боґлярка – 580-річна

Село Боґлярка теперь уж зо змішаным обывательством лежить під горами Чергова, 455 м над морём, в окресі Бардеёв.

Взникло початком 15. сторо-ча. Перша інформація о селі є з року 1430. На німецькім (норімберьскім) праві Боґлярку заложыли шляхтічі із Перина (Regenpi). Першым шолтысом був Німець Беґлер (Боґляр). Дотеперь є в хотарю назва „Німецьке“. Там треба глядати стару Боґлярку. Шолтыс ту пришов із підданыма ґаздами-Волохами, котры але не платили дань кралєви. Боґлярка спочатку была лем осадов, аж пізніше ся стала селом. Шкода, же в Боґлярці в сучасности жьє лем мало жытелів, ани не 180. Даколи ту была і школа, в котрій є тепер Дім надії. Быв ту і фотбаловый маншафт, гасічскый збор та сільскый коваль. В Боґлярці уж в р. 1746 была

деревяна грекокатолицька церьков св. Михаїла архангела. Будова церькви была в р. 1814 в жалостнім ставі. Нову, муровану церьков збудовали в р. 1836, стоїть дотеперь.

По маґнатах із Перина Боґлярку мали як маєток шляхтічі на панстві Градок, потім шляхтічі із Розгановець (Rozgonyi) – в 17. сторочу а в 19. сторочу ґроф Ангальт (Anhalt). В Боґлярці были зачатком 20. стороча аж три млины, ступы і водна пила пониже села. Через Боґлярку протікає річка Солотвинець.

Около р. 1550 ту не жыли ниякы підданы ґаздове. Аж пізніше пришли новы Русины із польской Мохначкы. В околїці села были в 17. сторочу збійници. Тепер ту є активный Сільскый уряд на челі зо старостом, Мґр. Юраём Джмуром. Додам, же приправую книжку о Боґлярці, бо то моє родне село.

Андрій КАПУТА, Свідник

З ІСТОРИЇ НАШЫХ СЕЛ

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

Выдавать Русин і Народны новинкы. Реалізоване з фінанчнов підпоров Міністерства культуры СР – програм Култура народностных меншын 2010. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, редак-торкы: ПґДр. Кветослава КОПОРОВА, ПґДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: доц. ПґДр. Анна ПЛІШКОВА, ПґД. Adresa: **Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR.** Tel.: 0905 470 884. Регістрачне ч. **EV 327/08, MIČ 49 438.** Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакції.

Адреса новинок на інтернеті: www.rusynacademy.sk, <http://narodny-novynky.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2